

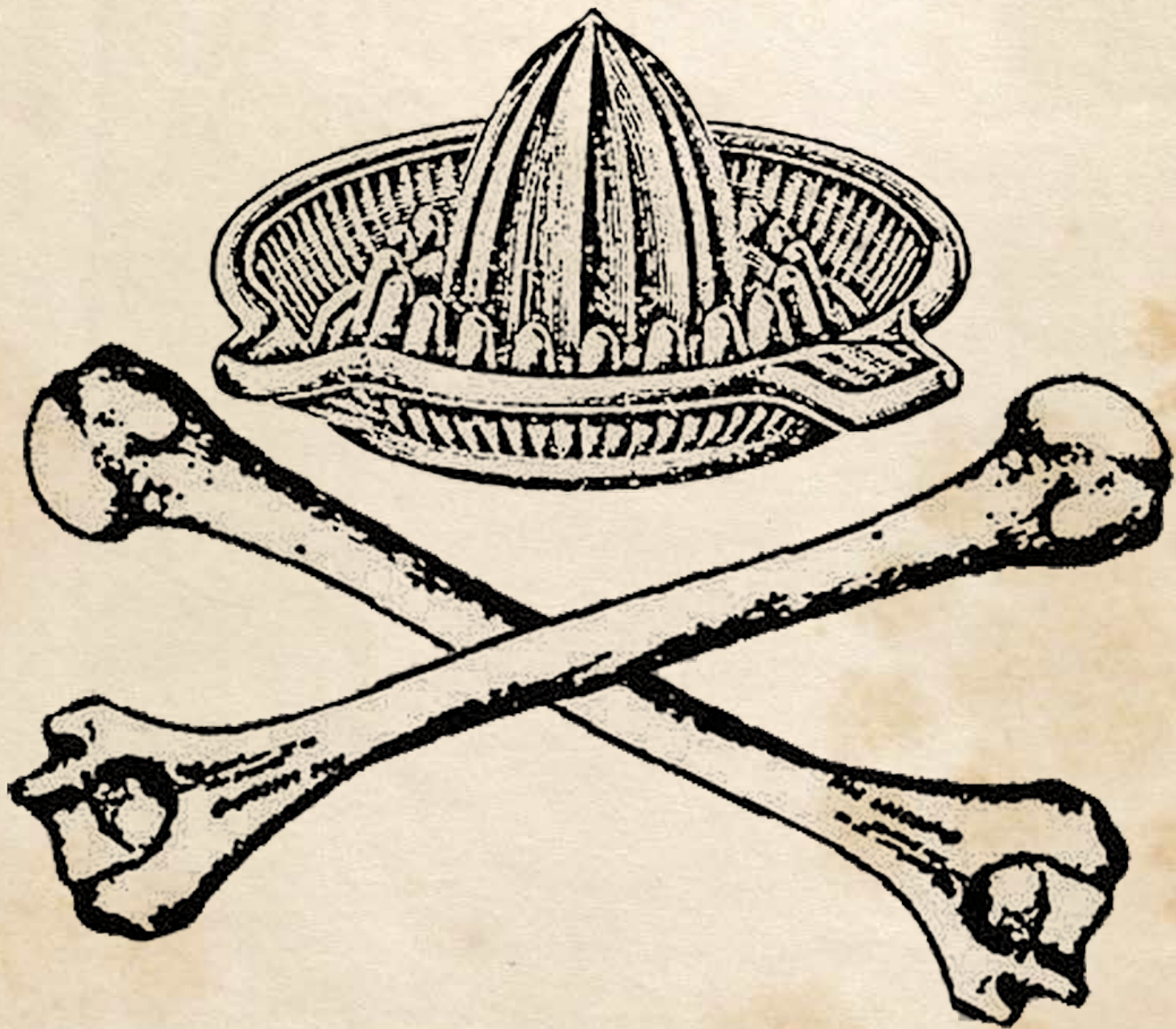
www.culturacitrica.wordpress.com

Ateneu Popular 9Barris

FEBRER - MARÇ - ABRIL 2014

CÍTRIC::

cicle de cultura crítica i popular

**“L’art no és un mirall per reflectir
la realitat, sinó un martell per
modelar-la” Bertolt Brecht**

/// EDITORIAL ::

Últimament, a l'Ateneu, estem fent servir un lema que ens defineix com a "cultura més enllà de l'espectacle". Com passa amb tots els eslògans, però, darrere un bonic joc de paraules, sovint s'hi amaguen més desitjos que realitats. En tot cas, nosaltres treballem cada dia perquè aquest lema ens defineixi de veritat.

En essència, apropar-nos a aquesta definició és un dels objectius del Cicle Cítric. Buscar, evidenciar i acostar a l'Ateneu tot un seguit de propostes que destaquen perquè treballen els fets culturals més enllà del pati de butaques. Brecht deia que l'art i la cultura no han de ser un mirall per reflectir la realitat, sinó un martell per modelar-la. A l'Ateneu, treballem perquè, cada temporada, hi hagi una bona mostra de gent que coincideix amb aquesta citació.

Des de la sàtira política clàssica i corrosiva de Xavi Castillo fins a l'autoexamen d'Alberto San Juan, passant pel teatre poètic i lliure de Sergi López. Tots tres actors busquen camins, llenguatges i -segurament- objectius diferents amb els seus espectacles, però tots tres ens transmeten una actitud comuna. Cal que el públic espectador surti del teatre amb alguna cosa més a l'ànima que quan hi ha entrat... I és en aquest punt on coincidim; aquesta és la manera d'anar "més enllà de l'espectacle".

Com un actor que s'enfronta sol a l'escena, som conscients que, en les nostres condicions, es fa difícil competir amb l'oferta cultural establerta al centre de la ciutat. Però, a la vegada, també som conscients que podem oferir quelcom més que un espectacle, cosa difícil de trobar en una Barcelona cada vegada més uniforme culturalment i urbanísticament...

A l'Ateneu, quan ens proposem alguna cosa, ja sigui fer un taller, una visita o gaudir d'un espectacle, assumim el repte permanent de trencar amb els estereotips artístics i de ciutat i donar una dimensió nova a la perifèria.

Segurament, és per aquest motiu que hem decidit que calia que *Cítric* anés acompanyat d'aquest altre moment imprescindible d'aturar-se i mirar de reflexionar per què estem fent el que fem i per què ho fem com ho fem. Per això, sota el títol genèric de *Cultura i Compromís*, hem convidat a parlar dues persones que actualment són referents, Marina Garcés i Belén Gopegui, que esperem que ens ajudin a donar forma al debat.

En tot cas, volem que l'experiència de *Cítric* ajudi a difondre i a plantejar propostes artístiques de primera qualitat i, a la vegada, models i maneres de fer cultura que s'escapin de la mera gestió comercial dels espectacles i, també, de l'àmbit fàcil de la cultura vinculada a l'administració pública. Creiem fermament que, des del teixit social, no només s'ha de potenciar una manera diferent d'entendre la cultura, sinó també de gestionar-la, de gaudir-ne i de compartir-la.

Publicació editada per l'Ateneu Popular 9Barris i la Directa:

Ateneu Popular 9Barris
www.ateneu9b.net
@ateneu9b
facebook.com/ateneu9b
c. Portlligat 11, Barcelona
933 509 475

SETMANARI DIRECTA
www.directa.cat
directa@directa.cat
661 493 117 - 935 270 982
@La_Directa
facebook.com/ladirecta
c. Riego 37, Barcelona

El 26 d'abril la Directa celebrarà el seu 8è aniversari a l'Ateneu Popular 9Barris.

ENTREVISTES:
Helena Ojeda,
Anna Pujol
i Joan Gener

CORRECCIÓ:
Laia Bragulat

TRACTAMENT FOTOGRÀFIC:
Robert Bonet

EDICIÓ:
Marc Iglesias
MAQUETACIÓ:
Roger Costa

Ateneu Popular 9Barris

CÍTRIC::
cicle de cultura crítica i popular

culturacitrica.wordpress.com

teatre
/// **SERGI LÓPEZ**
presenta "Non Solum"
divendres 21 febrer - 22h // 10 euros / 12 euros
dissabte 22 febrer - 22h // "
diumenge 23 febrer - 20h // "

teatre
/// **XAVI CASTILLO**
presenta "Veriueu-ho"
dissabte 8 març - 22h // 10 euros / 12 euros

debates
/// **BELÉN GOPEGUI i MARINA GARCÉS**
debaten sobre "Cultura i compromís"
després sessió amb "Ecos del Gueto"
divendres 21 març - 19h // gratuït

teatre
/// **ALBERTO SAN JUAN**
presenta "Autorretrato de un joven capitalista español"
divendres 11 abril - 22h // 10 euros / 12 euros

Entrades a <http://ateneu9bticketea.com>

1r ateneu popular 9 barris **Directa** **www.ateneu9b.net** C/Portlligat, 11-15 08042 Barcelona

<M> L. 3 Roquetes - L.4 Trinitat Nova / Sortida 2 Rda. De Dalt
T. (34) 93 350 94 75 / info@ateneu9b.net

/// ALBERTO SAN JUAN :: ac

“El teatre és l'exp reflexionar col·le sobre el que ens p

A l'Estat Espanyol, s'està passant fam, els filats de punxes (concertines) testimonien el tarannà del govern, s'aproven lleis mordassa mentre l'atur continua desbocat i es desarticula el reduït estat del benestar que teniem: per què hem d'anar al teatre?

El teatre és un art de naturalesa política. El teatre és una manera de veure el món de forma col·lectiva per poder comprendre'l millor, per intentar viure millor. El teatre és l'experiència de reflexionar col·lectivament sobre el que ens passa personalment i en grup. A més, aquest espai, el Teatro del Barrio, pretén ser més que un teatre. Vol ser un lloc on les persones s'ajuntin per imaginar una manera més justa i plaent d'habitar el món...

Un món dominat per un sistema...

El sistema havia creat una xarxa de dependències molt extensa perquè et sentissis mort si no hi estaves integrat. És a dir, o eres capaç de comprar-te un pis, tenir una feina fixa, etc. o la teva vida perillava. Aquests darrers anys, el mateix sistema ha estat qui ha deixat sense feina i sense casa milers i milers de persones i, per tant, les ha expulsades. Després de l'impacte brutal del buit, moltes d'aquestes persones s'han començat a adonar que, fora del sistema, hi ha la vida, tot i que molts ja l'hagin perduda arran d'aquesta exclusió.

“Després de l'impacte brutal del buit, moltes persones s'han començat a adonar que, fora del sistema, hi ha la vida”

Quina solució hi pot haver davant una situació de col·lapse com la que estem vivint?

La solució mai no podrà ser tornar al que teníem, tornar al sistema, a un fals benestar, a una falsa democràcia... una democràcia d'aparences patrocinada pels préstecs bancaris. El que és realment apassionant i revolucionari del moment que vivim és que ens trobem amb la necessitat ineludible de començar a construir alguna cosa nova. I aquesta cosa nova que inventem s'haurà de nodrir de totes les experiències d'emancipació anteriors. Sense cap mena de dubte, tindrà molts elements de l'anarquisme, del comunisme i del socialisme, però serà una cosa nova... i potser reconeixerà el deute que tenim amb una de les sensibilitats més perseguides, ignorades i desgraciades com és, precisament, l'anarquisme. El que molts demanem en aquests moments és que ens deixin gestionar la nostra pròpia vida en comú. Recuperar la capacitat de fer-ho bé, de fer-nos bé, per nosaltres mateixos.

“Experiència de activament passa”

Quin ha de ser el paper de la cultura en un context d'alienació creixent i en què se'ns anima a escapar de la por a través de paradisos virtuals?

La cultura implica una mirada crítica del món. La cultura és fonamental per trencar el mur de la ignorància. I quan trenquem el mur de la ignorància, la por deixa de ser un valor inexpugnable.

Per què un teatre de barri a l'era de la globalització?

Per a nosaltres, el concepte de barri és un concepte universal. El barri són els barris, qualsevol barri, perquè el barri són els carrers i les cases, però, sobretot, som les persones.

Per què és diferent aquesta proposta?

Perquè és una proposta clarament de lluita, reivindicació i plaer des de l'autogestió. Per això fusionem qualitat artística i coherència. Som una cooperativa on prenem les decisions de manera horitzontal.

* Entrevista de J.V. Barcia Magaz
Publicada a La Marea el 9 de desembre de 2013
<http://vescat/11tl> - Llicència CC BY-SA 3.0

“La nostra feina és posar l'esperpent damunt l'escenari”

/// XAVI CASTILLO :: actor

Per ser crític dalt d'un escenari, s'ha de ser crític?

Prefereixo parlar de mala llet. No fem humor blanc ni amable. Fem humor popular, entès amb tota la dignitat. Sovint, per la intel·lectualitat, el concepte *fer teatre popular* és quelcom pejoratiu. Prefereixo fer un teatre directe que l'entengui tothom i que sigui crític. Si trobem una notícia que ens interessa, ja sigui parlant de la llei de l'avortament, de la via catalana o de Fabra, el que fem és donar-li voltes perquè sigui divertit; si no, ens moriríem de fàstic.

Què vol dir 'verihueu-ho'?

És una expressió molt casolana a Alcoi per dir *investigueu-ho*. La gent ens para per dir-nos: “Xe, Xavi, xò verihueu-ho”. I ho *verihuem*. Ha quedat com a segell de la companyia. En diem teatre d'investigació fent molta conya, perquè no investiguem res. El que sí que fem és documentar-nos i contrastar per, després, fer la broma. És molt senzill. La nostra feina és posar l'esperpent damunt l'escenari.

“Això és la meca de la corrupció, han furtat a mans plenes i només estan pendents de guardar el tipus”

Has patit impediments per part d'institucions públiques com els ajuntaments o de la televisió autonòmica. Els darrers dies d'emissió de Canal 9, s'anunciava un dels teus espectacles. Què vas pensar?

No ha afectat la nostra marxa. Sempre l'he criticat, al teatre i als programes televisius que fem, i ara som molt crítics amb la revolució interna, amb la reivindicació de Canal 9 com si hagués estat un eix vertebrador de la cultura valenciana. A nivell popular, era indignant i, durant 24 anys, no ha sigut ni una TV pública ni de qualitat, sinó precursora de la premsa groga com el *Tómbola*, que va iniciar la merda de programes que estem vivint ara. Sempre hem criticat la passivitat d'uns periodistes que, a l'hora de cobrir una notícia, han callat. El cas del metro de València va ser flagrant. No és qüestió de posar-se contra ningú, som crítics amb tota eixa part i n'hem fet la broma de sempre. El tancament, però, és molt greu i un drama per a moltes famílies. S'ha de lluitar i per això col·laborem amb la gent de Canal 9 que s'està movent i que vol fer una altra TV.

Com veus l'accés a la cultura al País Valencià?

A Catalunya, deveu tenir limitacions perquè teniu governs de dretes, conservadors, però, al País

Valencià, és molt *heavy*... És una baralla constant, amb l'afegit del tema idiomàtic: els qui treballem en valencià ens enterrem perquè molta gent no vol contractar el català. Al govern, li rebufa si l'audiovisual valencià se'n va a la merda. Això és la meca de la corrupció, han furtat a mans plenes i només estan pendents de guardar el tipus. La cultura és completament secundària. Estan privatitzant tots els teatres públics i el 21% d'IVA és una animada, un menyspreu cap a l'activitat cultural. Nosaltres mai hem demanat subvencions, però, amb les retallades, moltes sales tanquen o sobreviuen pel voluntarisme i s'ho repensen a l'hora de contractar. Quasi no ens contracten ajuntaments, sinó col·lectius que s'organitzen -com clubs esportius o casals populars- i que fan una programació més digna que la que pots trobar al centre de València.

Actuaràs el 8 de març. Algun dels teus personatges representa l'ànima de la dona treballadora?

Jo mateixa amb la meua part femenina! (riu) Clar que sí, hauré de fer referència al dia de la dona treballadora, perquè és *de xavo* com ho tenen les dones.

“Si ara no ens aboquem a la transformació, d'aquí uns anys ens en penedirem”

/// **BELÉN GOPEGUI** :: escriptora

Com vehicules l'acció artística i cultural amb la crítica social?

Doncs, procuro ajustar-me al consell que ens va donar Bertold Brecht: treballar amb interès en les transformacions que experimenten les persones i les seves circumstàncies, tant pel que fa als canvis constants com als que vénen de cop i es converteixen en constants.

Quines necessitats cobreix la teva obra?

Cap. Tot i això, crec que ha de ser útil aconseguir reflectir el poder de les idees i dels somnis i el seu fonament material.

Què trobes a faltar dins el món de la cultura, dels mitjans de comunicació o dels espais de creació?

Trobo a faltar la coordinació entre uns i altres dins els espais de creació, sobretot quan es tracta de creacions crítiques; per multiplicar la seva força, la coordinació és fonamental.

Com veus el present?

Veig que la transformació és possible -tot i que difícil- i que, si no ens hi aboquem i la duem a terme, d'aquí uns anys, el penediment que sentirem serà tan difícil de portar que ens acabarà esclafant.

Com veus les lluites socials que es duen a terme a Madrid?

Amb molta admiració, tot i que, al mateix temps, crec que seria força bo que s'articulessin entre si.

En un article d'opinió al periòdic 'Diagonal', deies que ja ha arribat l'hora que ens fem les nostres pròpies preguntes. Quina seria la teva primera pregunta?

Quin instrument tenim i quins ens falten per poder fer front a la resistència que oposen diàriament les classes dominants a les nostres propostes?

“Reapropiar-nos de la nostra experiència cultural és reaprendre a veure el món”

Diuen que la revolució comença en un mateix i que apunta a la capacitat de formar part d'un 'nosaltres'. Creus que, aquests últims anys, hi ha una creixent necessitat de rellegir-nos per escriure un futur diferent al previst?

Sota els efectes catastròfics de l'investida neoliberal, que pretenia atrapar-nos en la ideologia de l'èxit individual i havia convertit els ciutadans en mers clients, votants i consumidors, les noves formes de politització són l'expressió d'una nova possibilitat de dir *nosaltres*: el nosaltres de la solidaritat, que ens descobreix la vida com un problema comú, i el nosaltres de l'antagonisme, que torna a assenyalar els responsables de l'expropiació de les nostres condicions de vida digna. Un *nosaltres* que obre una bifurcació.

Has plantejat que el compromís és quelcom més que implicar-se per decisió pròpia. És més aviat una vinculació, una interpel·lació d'una situació que ens descol·loca...

La pregunta és si som lliures de comprometre'ns o no, és a dir, si el compromís és una opció entre d'altres. Jo sostinc que no, que ja estem compromesos vulguem o no i que és a partir d'aquí que hem de prendre una posició. Comprometre's, per tant, és deixar-se afectar, anar contra tot allò que ha fet que siguem individus immunes, indiferents a una realitat de la qual entrem i sortim com en un supermercat.

És aquesta realitat supermercat la que ens situa en una il·lusió de lliure elecció. En l'art i l'anomenat 'sector cultural', es confon assistència amb participació...

L'oferta cultural també ha contribuït a fer-nos clients i consumidors. Els gustos, les modes i la cartellera ofereixen una cultura entesa com a menú d'opcions indiferents entre si, que competeixen només en els seus indicadors d'assistència. El que estem vivint avui, des de molts col·lectius i iniciatives, és una reapropiació de l'experiència cultural, una decisió col·lectiva de fer i compartir aquelles expressions culturals que vertaderament ens importen i ens impliquen.

“Les noves formes de politització són l'expressió d'una nova possibilitat de dir *nosaltres*”

Una reapropiació que implica una mirada diferent?

Reapropiar-nos de la nostra experiència cultural és reaprendre a veure el món. Des d'on? Des de la continuïtat i l'inacabament i, per tant, contra totes les formes tancades que volen privatitzar, identificar i codificar les nostres vides. Això implica desfer-nos de la mirada clientelar que, en el fons, cultiva la indiferència. Cultura és aprendre el vincle i, alhora, l'autodeterminació personal i col·lectiva.

/// **MARINA GARCÉS** :: filòsofa

